

Factsheet - Algemene conclusies

Achtergestelde positie op de arbeidsmarkt van burgers met migratieachtergrond

April 2023

Colofon

Ontwikkeld door
Significant Public

In opdracht van
het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Introductie

Hoe beïnvloedt het onderwijs de kans op een baan bij burgers met een migratieachtergrond? Hoe staat het met hun baanzekerheid en inkomen? En hoe zijn burgers met een migratieachtergrond vertegenwoordigd in werkloosheidsstatistieken, participatiestatistieken en in de sociale zekerheid? De *Monitor gelijkwaardige kansen en evenredige posities op de arbeidsmarkt, ongeacht migratieachtergrond* onderzoekt in hoeverre burgers met een migratieachtergrond gelijkwaardige kansen hebben op de arbeidsmarkt. De monitor heeft drie thema's: onderwijs, diversiteit op het werk, en algemene arbeidsmarktindicatoren & sociale zekerheid (arbeidstoeleiding).

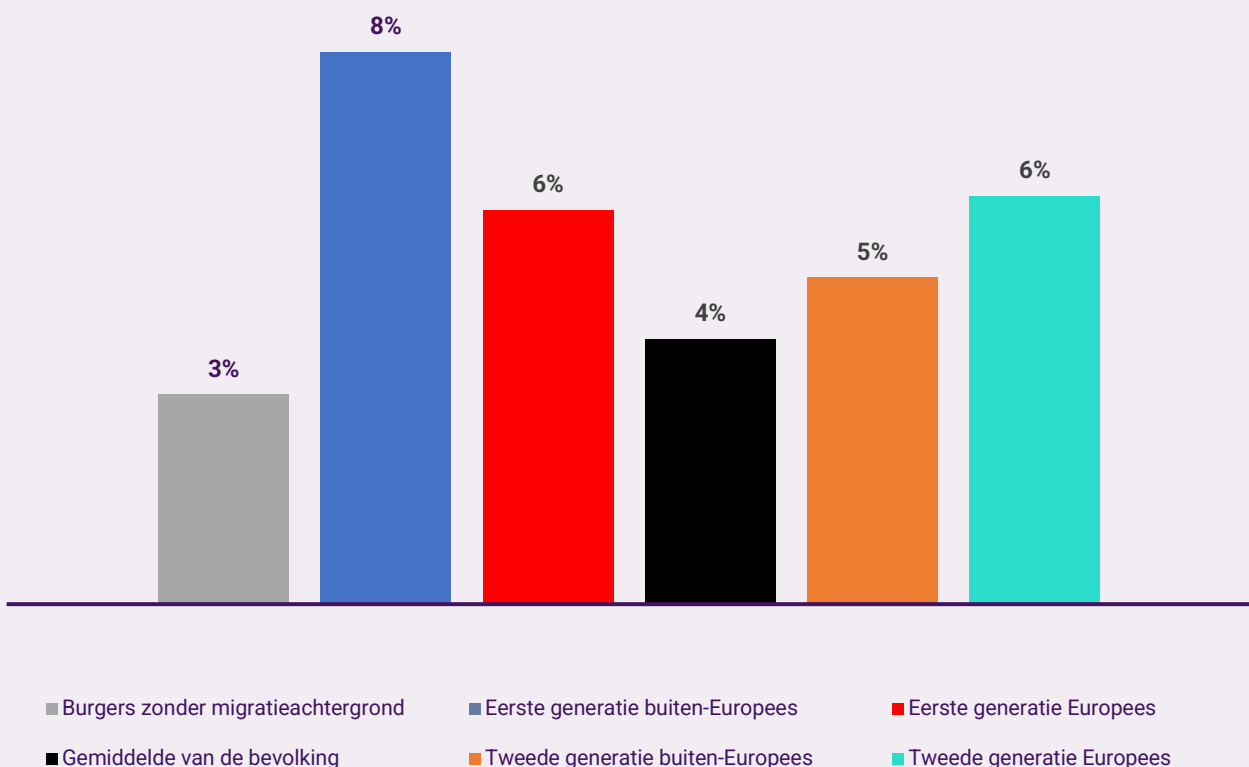
Deze factsheet presenteert de belangrijkste resultaten. Hieruit blijkt dat burgers met een buiten-Europese migratieachtergrond de grootste achterstanden op de arbeidsmarkt hebben. Hun arbeidsmarktpositie is de laatste jaren niet structureel verbeterd en is bovengemiddeld gevoelig voor de stand van de economie (conjunctuur). Zo verslechterde de positie van deze groep (tijdelijk) tijdens de coronacrisis. Verder laat de monitor zien dat de positie van de eerste generatie uit Europa achteruitgaat. Ten slotte hebben we ook enkele positieve trends waargenomen.

Achterstanden het grootst bij burgers met buiten-Europese achtergrond

De achterstanden op de arbeidsmarkt concentreren zich voornamelijk bij personen met een buiten-Europese achtergrond. Ze hebben achterstanden op het terrein van onderwijs (niveaus, doorstuderen, uitval), bij het vinden van een stage of baan, op de 'werkvloer' (baanzekerheid, inkomen), in de sociale zekerheid (percentages en uitstroom naar werk) en bij algemene arbeidsmarktindicatoren zoals participatie en werkloosheid. In het onderstaande figuur wordt als voorbeeld het percentage werklozen per groep weergegeven.

De achterstanden van burgers met een buiten-Europese migratieachtergrond zijn voor een deel te verklaren uit sociaal-economische persoonskenmerken. Maar bij veruit de meeste onderzochte indicatoren blijven de achterstanden ook na correctie substantieel. Hiermee kan dus geconcludeerd worden dat er voor deze groepen op de meeste van de onderzochte indicatoren geen sprake is van een evenredige arbeidsmarktpositie.

Werkloosheidspercentage bij verschillende bevolkingsgroepen

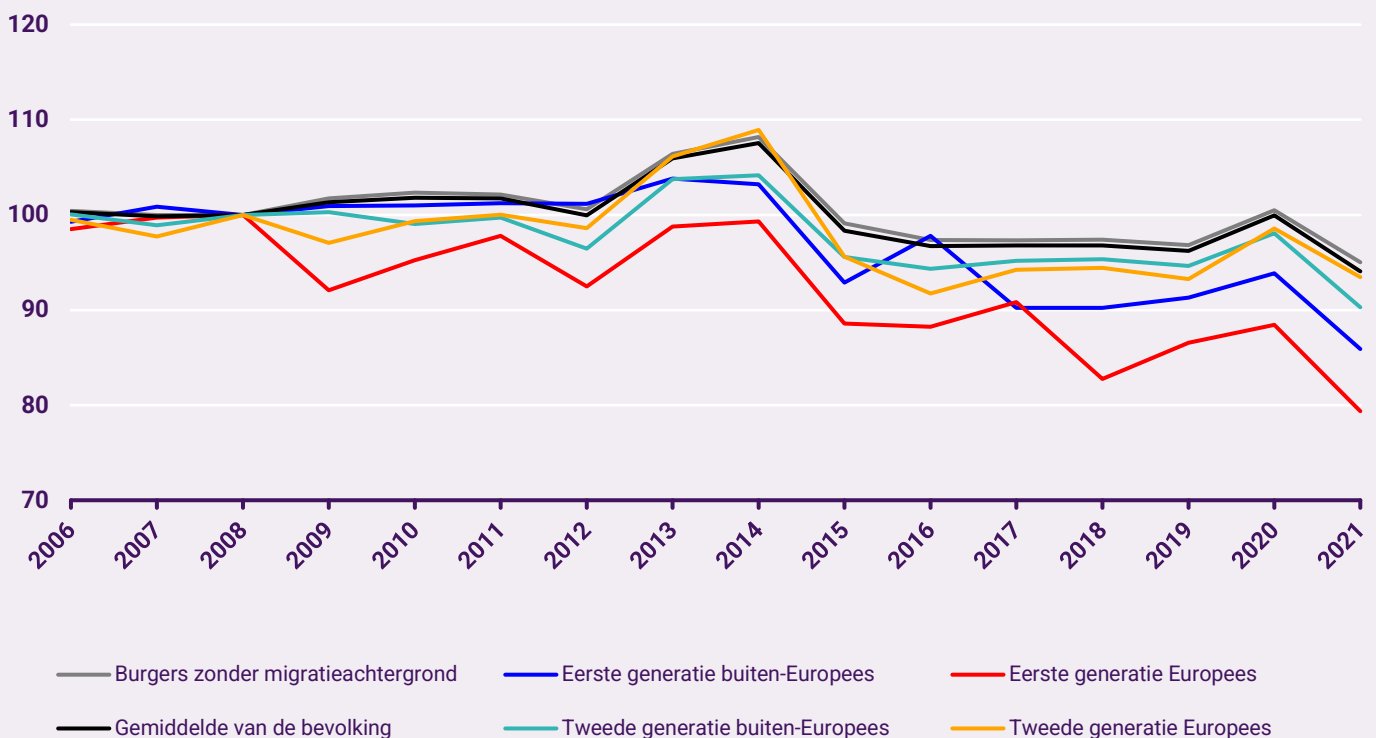
Toename achterstanden eerste generatie Europees

Er is sprake van een verslechtering van de positie van de eerste generatie met een Europese migratieachtergrond. Dit is met name het geval bij indicatoren over het onderwijs (onderwijsniveaus, doorstuderen, uitval) en over de werkvloer (baanzekerheid, doorstroom). Deze verslechtering zien we niet of nauwelijks bij indicatoren over werkloosheid en sociale zekerheid.

Als voorbeeld tonen we het geïndexeerde aandeel personen dat doorstudeert in hoger onderwijs na het behalen van een havo diploma. Het aandeel personen dat doorstudeert na de havo daalt ten opzichte van het basisjaar 2008. Deze daling is duidelijk het sterkst bij de eerste generatie met een Europese achtergrond.

Hoger onderwijs na havo

Uitgedrukt als indexwaarde (basisjaar 2008)

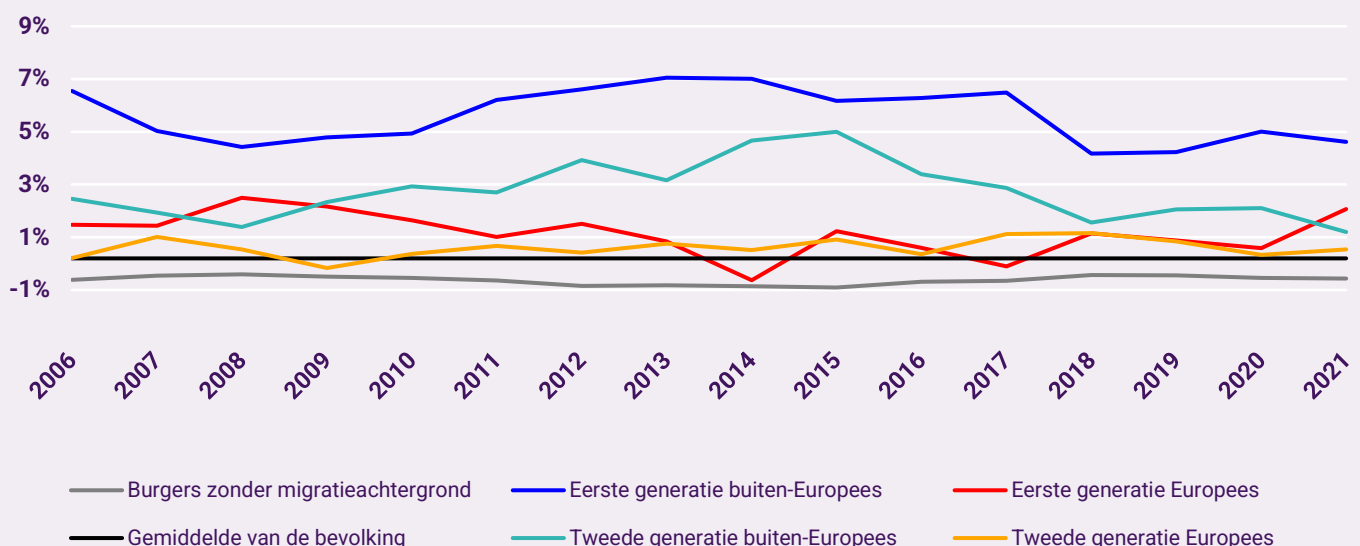
Bevestiging conjunctuurgevoeligheid buiten-Europese groep, ook als rekening wordt gehouden met persoonskenmerken

De coronacrisis heeft de grotere conjunctuurgevoeligheid van de buiten-Europese groep bevestigd. Deze groep merkt het als eerste wanneer het slecht gaat met de economie. Zo is er bij verschillende indicatoren in 2020 (coronajaar) een bovengemiddelde achteruitgang bij de eerste en de tweede generatie buiten-Europees. Denk hierbij aan indicatoren over werkloosheid en sociale zekerheid.

In het figuur hieronder worden de verschillen in werkloosheid ten opzichte van het gemiddelde van de bevolking getoond. Deze verschillen zijn gecorrigeerd voor persoonskenmerken (geslacht, leeftijd, totaalinkomen ouders, hoogste opleiding, sector meest recente baan, burgerlijke staat, aantal kinderen). In 2020 neemt de werkloosheid onder personen met een buiten-Europese achtergrond harder toe dan gemiddeld, ook als we rekening houden met persoonskenmerken. Dit was ook al het geval ten tijde van de laatste economische crisis.

In onze analyses zien we dat de toename in werkloosheid bij de groep buiten-Europees afneemt na correctie van persoonskenmerken – maar wel blijft bestaan. Dit bevestigt de conclusie dat er geen sprake is van “evenredige arbeidsmarktpositie” van deze groep.

Vershil in werkloosheidspercentage ten opzichte van het gemiddelde van de bevolking - gecorrigeerd voor sociaal-economische persoonskenmerken

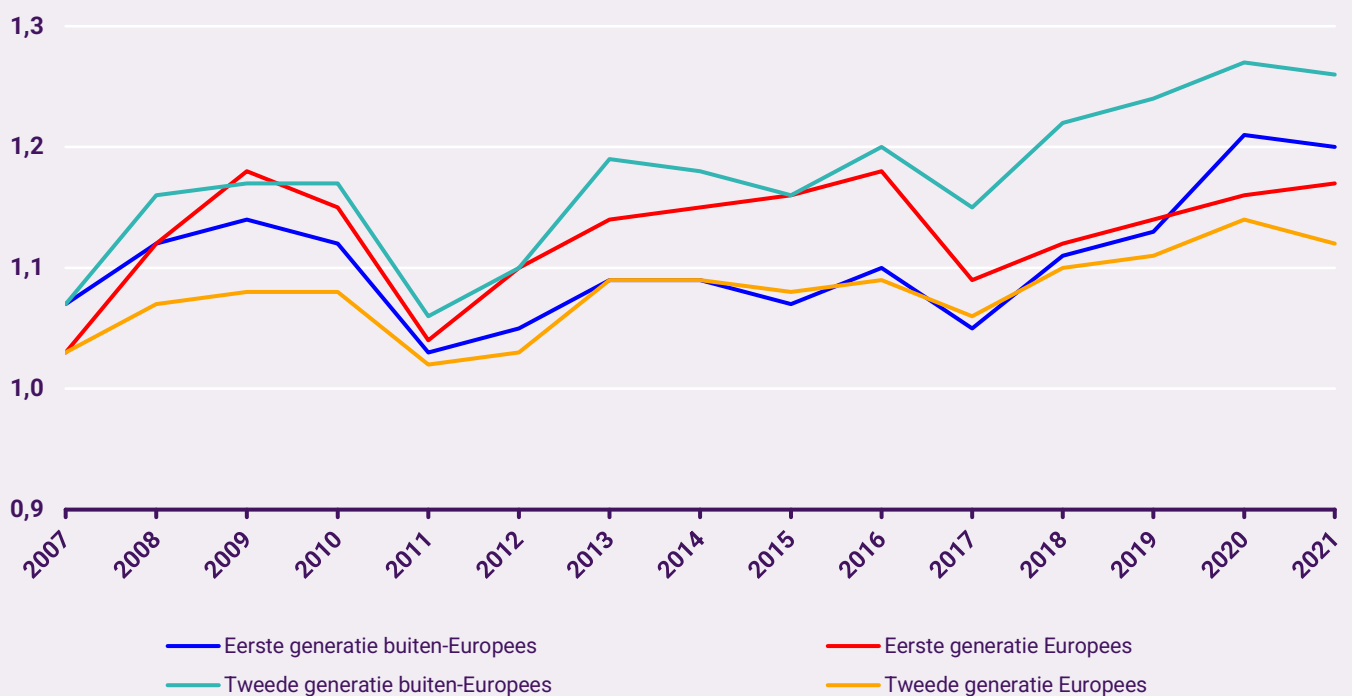

Kans op baanverlies voor werknemers met een migratieachtergrond vooral groter in de particuliere sector

Ook ten tijde van hoogconjunctuur verliezen burgers met een buiten-Europese achtergrond vaker hun baan binnen de particuliere sector (bedrijfsleven), dan de burgers zonder migratieachtergrond. Dit verschil blijft ook staan als gecorrigeerd wordt voor achtergrondkenmerken (zoals leeftijd, opleidingsniveau, inkomen). In de laatste jaren is dit verschil bovendien verder toegenomen.

Dat blijkt uit het onderstaande figuur, waarin de “hazard ratio’s” significant groter zijn dan 1 en met de tijd toenemen. De hazard ratio van 1,2 geeft aan dat de kans op baanverlies in de particuliere sector 20% groter is voor burgers met een migratieachtergrond dan voor burgers zonder migratieachtergrond.

Kans op baanverlies in de particuliere sector ten opzichte van vergelijkbare groep zonder migratieachtergrond

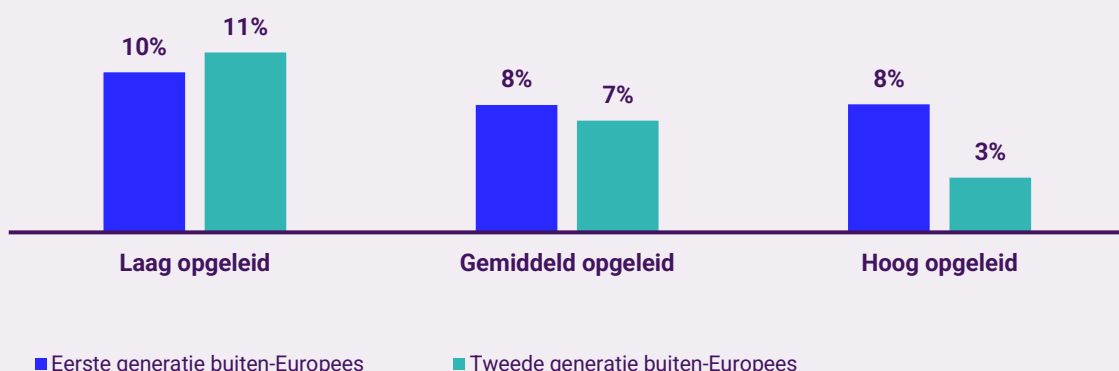
Vergelijking tussen generaties ligt genuanceerd

Als de eerste en tweede generatie burgers met een Europese migratieachtergrond met elkaar vergeleken worden dan blijkt de tweede generatie betere posities in te nemen op een deel van de indicatoren, zoals baanbehoud, doorstroom, uurlonen en schooluitval. Op andere thema's is er echter geen substantieel verschil tussen de twee generaties met een Europese achtergrond zichtbaar. Denk hierbij aan thema's in onderwijs, vinden van baan of stage vanuit het onderwijs, algemene arbeidsmarktindicatoren en indicatoren met betrekking tot sociale zekerheid.

Ook bij de groep met een buiten-Europese migratieachtergrond is er geen sprake van een eenduidig beeld. Zo behaalt de tweede generatie vaker een havo en vwo diploma dan de eerste generatie, en hebben ze gemiddeld genomen een hogere participatiegraad en een hoger uurloon. De tweede generatie is gemiddeld genomen ook minder vaak werkloos dan de eerste generatie. Als echter uitgesplijst wordt naar opleidingsniveau (zie onderstaande figuur), dan is het verschil tussen de eerste en de tweede generatie niet meer eenduidig: onder de hoogopgeleiden is de eerste generatie vaker werkloos dan de tweede. Onder de laagopgeleiden is de tweede generatie juist vaker werkloos, en bovendien gevoeliger voor conjunctuur dan de eerste.

Indien we de eerste en tweede generatie van een specifiek herkomstland met elkaar vergelijken, dan wordt de vergelijking nog genuanceerder. Zo is de positie van de tweede generatie met een Turkse migratieachtergrond slechter dan die van de eerste generatie als gekeken wordt naar baanzekerheid, inkomen, onderwijsprestaties en overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt. Daarentegen zien we bij de groep met een Indonesische achtergrond telkens betere posities bij de tweede dan bij de eerste generatie.

Werkloosheidpercentage in 2021 van 'buiten-Europees' per generatie en opleidingsniveau

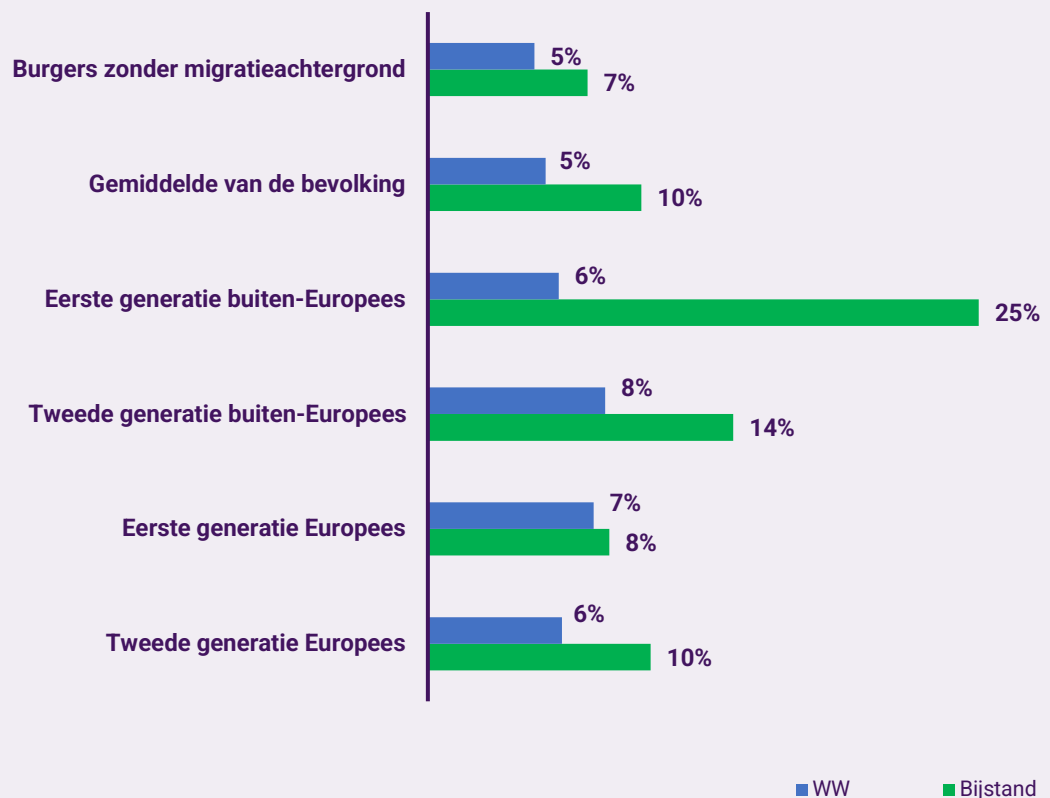

Buiten-Europese groep blijft bovengemiddeld vaak zitten in de sociale zekerheid

De groep met een buiten-Europese migratieachtergrond heeft bovengemiddeld vaak een socialezekerheidsuitkering. Zoals uit het figuur blijkt, zit de groep met een buiten-Europese migratieachtergrond gemiddeld genomen vaak in de bijstand en de WW.

Daarnaast vindt de eerste en de tweede generatie buiten-Europees minder vaak dan gemiddeld een baan vanuit de WW. We hebben hierbij gecorrigeerd voor de volgende persoonskenmerken: geslacht, leeftijd, totaal inkomen ouders, hoogst behaalde opleiding, sector meest recente baan, burgerlijke staat en aantal kinderen. Een bovengemiddeld deel van de eerste en de tweede generatie buiten-Europees komt na de WW in de bijstand terecht, ook na correctie van persoonskenmerken.

Percentage van de bevolking in de WW en bijstand in 2020

Ook enkele positieve trends waargenomen

De monitor laat enkele positieve ontwikkelingen zien. Zo neemt de arbeidsparticipatie toe onder drie van de vier groepen met een migratieachtergrond: beide generaties Europees en de tweede generatie buiten-Europees. Ook is er in de laatste jaren bij de eerste generatie buiten-Europees sprake van een stijging van uurlonen en verbetering van de kans op het vinden van een baan na afronding van een master.

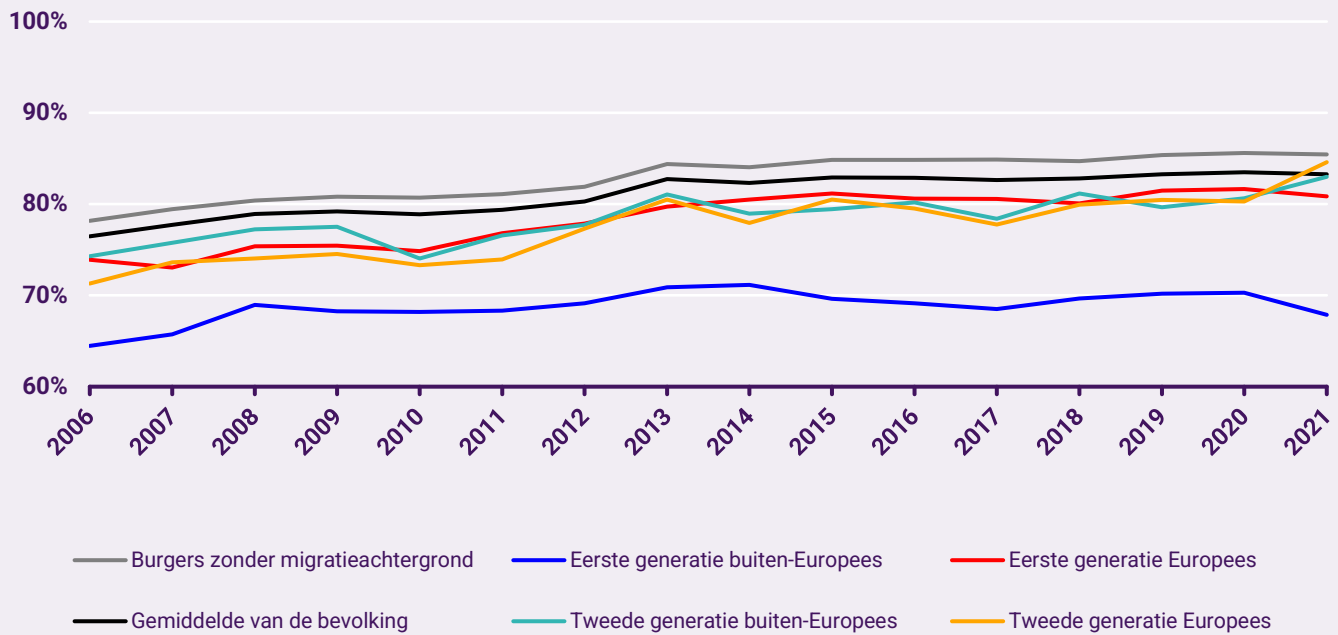
In het onderstaande figuur wordt de bruto participatie getoond (het deel van de beroepsbevolking dat een betaalde baan heeft of op zoek is naar een baan). Hieruit blijkt dat de tweede generatie Europees inmiddels bovengemiddeld participeert. De tweede generatie *buiten*-Europees participeert net iets onder gemiddeld. Een vergelijkbaar beeld komt naar voren bij de netto participatiegraad (het deel van de beroepsbevolking dat een baan heeft). Ook is er een positieve trend zichtbaar bij de tweede generatie vrouwen (Europees en buiten-Europees). Zij participeren in toenemende mate.

Een andere positieve trend is te zien bij de ontwikkeling van de uurlonen van recent afgestudeerde tweede generatie met een buiten-Europese migratieachtergrond. Het onderstaande figuur illustreert dit voor het uurloon van de eerste baan na een associate degree of bachelor. De tweede generatie met buiten-Europese migratieachtergrond had in 2016 nog een onder gemiddeld uurloon, maar verdient bovengemiddeld in 2021.

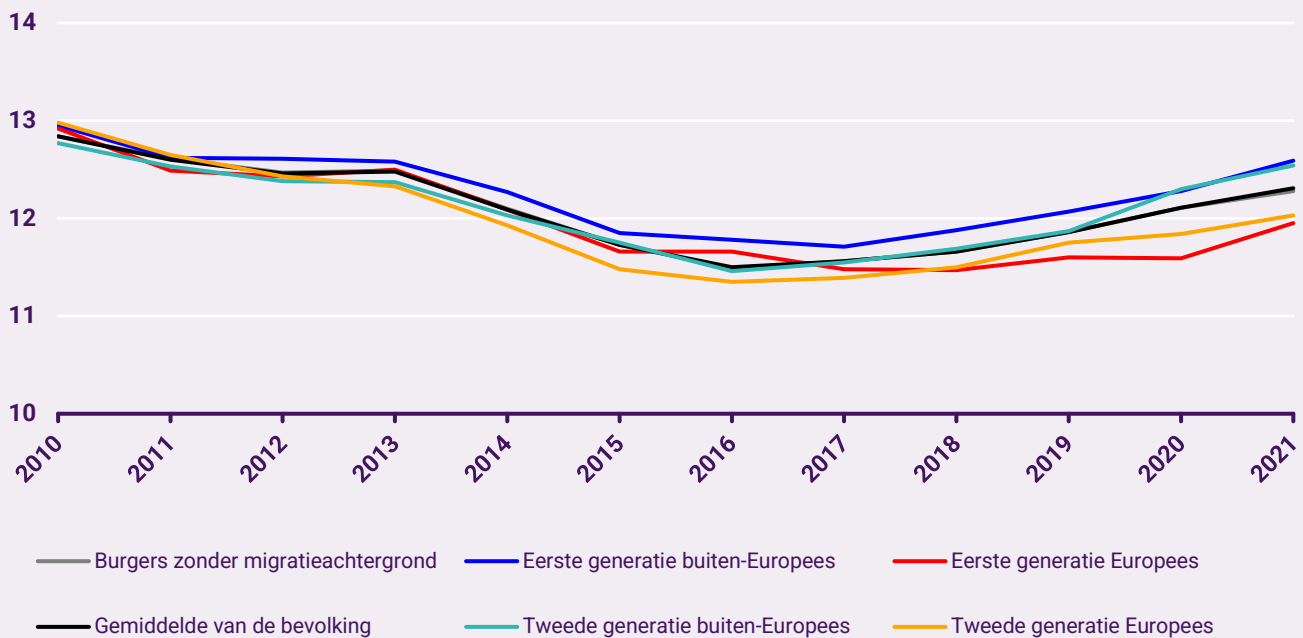
Omdat bij een deel van de andere indicatoren sprake is van een verslechtering, kan echter niet gesproken worden van een structurele verbetering van de arbeidsmarktpositie van de groep met een migratieachtergrond.

Figuren zijn opgenomen op volgende pagina.

Bruto percentuele arbeidsparticipatie

Gemiddelde uurloon eerste baan na bachelor

Bezoek onze website voor het volledige verhaal

De monitor is uitgevoerd door Significant Public in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Op onze website staan de hoofdresultaten van alle thema's van de monitor uitgewerkt. Daarnaast kunt u zelf een tabel of grafiek aan de hand van onze indicatoren samenstellen. Ook downloadt u hier het volledige rapport van de monitor gelijkwaardige kansen, en vindt u de factsheets die specifiek ingaan op thema's sociale zekerheid (arbeidstoeleiding) en diversiteit op het werk.

www.monitorgelijkwaardigekansen.nl